

Inhoud

Excursies 4e kwartaal	2
Lezingen	5
FF boodschappen doen	6
Vroegere vogels	9
Tentoonstelling	11
Wist je dat...	12
De keuze van...	13
Nazomer van Sonja	14
Algemene informatie	15

Van de redactie

*soms op een vleugje wind / soms in een storm / vliegen zij op
een wolk van vogels / voor de zon
welke dromen / bevliegen de vogels / dat zij zich
lichtvaardig / in zoveel lucht begeven*

Bert Schierbeek

In de rubriek 'Vroegere vogels' staat een bijdrage van Simon de Waard (1905-1986), de vader van Hans, uit de NRC van 10 februari 1951. Hij heeft veel gepubliceerd in de tijdschriften 'De Levende Natuur', 'De Wandelaar' en 'Weer en wind' en in dagbladen o.a. NRC en Algemeen Dagblad. Hij is een van de amateurvogelaars aan wie een tentoonstelling is gewijd in het Natuurmuseum in Rotterdam, waarover meer informatie staat in dit nummer.

We kijken niet alleen naar de lucht of naar verre verten, waar vogels verschijnen en verdwijnen, maar ook naar beneden, waar voor onze voeten tussen de stenen tegen de verdrukking in allerlei planten tevoorschijn komen. Daar ga je voor door je knieën en over die ervaring schrijft Reiny Bouwer in 'FF boodschappen doen'.

Als je over de bijzondere voortplanting van luizen leest, van Jacqueline Veltman in de rubriek 'Wist je dat...' ga je voortaan bedachtzamer om met het begrip 'een luizenleven leiden'.

Martien Commandeur heeft een foto van een schaar van de Amerikaanse rode rivierkreeft gekozen voor de rubriek 'De keuze van'. Hij geeft een originele associatie bij zijn keuze.

Op dit moment kunnen we spreken van een heerlijke nazomer. Het olieverfschilderij van Sonja Hanedoes, 'Nazomer' geeft de sfeer heel treffend weer: een zachte lichte lucht, een beetje omfloerst ook en een landschap met verten, vol beloften en met een tikkeltje melancholie.

En verder in dit nummer:

De data voor determineeravonden, voor de lezingen van Mick Otten en Hans Boekhout en het excursieprogramma. Nieuw in het excursieprogramma is de senioreuitstap op donderdag, 21 november. Er was genoeg animo onder onze leden voor een aantal uitstapjes per jaar over goed begaanbare paden en met een horecagelegenheid om deze te organiseren.

Veel leesplezier en laat de herfst maar komen!

Excursies 4e kwartaal 2024

5 oktober: Meijndel, o.l.v. Wim Langbroek

Onze gids Wim Langbroek is een ecooloog uit Katwijk, een veelzijdige natuurkenner en gespecialiseerd in Hydrobiologie. We gaan de plasjes bij De Wassenaarse Slag onderzoeken op waterbeestjes. Wim is een ervaren trekvogelteller en herkent al die vogelgeluiden. Hopelijk zien we ook weer een boomkikker en andere bijzonderheden van het gebied. Bijdrage: 5,- Euro voor de gids.

12 oktober: Markiezaat bij Bergen op Zoom

Het Markiezaat is bijna 1.850 hectare groot en ligt ten zuidwesten van Bergen op Zoom. Het Natura 2000-gebied bestaat grotendeels uit het Markiezaatsmeer. Sinds 1983 is het Markiezaat een brak meer dat steeds meer verzoet. Het gebied wordt gekenmerkt door overgangen: van nat naar droog, van zoet naar zout, van voedselarm naar voedselrijk en van kaal naar begroeid. Juist door deze overgangen komen veel verschillende vogels op het gebied af.

Vogels kijken in het Markiezaatsmeer betekent eigenlijk ook dat je vogels gaat kijken op de Brabantse Wal. In dit meest westelijke deel van de provincie Noord-Brabant komen bos, water en moeras tesamen. In de bossen kun je vogels zien als Middelste bonte specht, Vuurgoudhaantje, Boomklever en Boomkruiper. Aan de Fianestraat 21, Bergen op Zoom bevindt zich Bezoekerscentrum de Kraaienberg. Daar beginnen we onze wandeling door het gebied.

19 oktober: Schouwen-Duiveland, Gasthuisbevang

Het Gasthuisbevang is een groot plas-drasgebied bij Zierikzee. Vanuit het uitkijkpunt Koekeloere heb je een 360 graden uitzicht. Er komen vele soorten watervogels en steltlopers. Als we hier uitgekeken zijn bezoeken we ook nog andere vogelgebieden in de buurt (Levensstrijd en Klein Beijerenpolder).

22 oktober: door-de-week paddenstoelenexcursie in het Waterbos bij Rockanje

Onze gids is Theo Strik van de Paddenstoelen werkgroep Zoetermeer.

Hopelijk vinden we daar soorten als: Papegaaizwammetje, Scharlaken wasplaat, Tepelaardster en meer.

Parkeren: Duinen 7, Rockanje. Bijdrage: 5,- Euro voor de gids

26 oktober: Tweede Maasvlakte en Oostvoornse Meer

De vogeltrek is in volle gang. We gaan zoeken naar mogelijke dwaalgasten, vogeltrek en wintergasten op en rond de Tweede Maasvlakte.

2 november: Westenschouwen, paddenstoelen en vogels

We gaan wandelen in de Domaniale bossen, het grootste bos van Zeeland en langs het strand, o.l.v. Ans den Haan. We zoeken er paddenstoelen en vogels in het bos waaronder de Raaf. Op het strand kunnen we misschien ook nog zeetrek zien.

9 november: Pier van Huizen, vogels

Veel vogelaars komen in de winter samen op plaatsen waar bijzondere winternatuur zich ophoudt. De Pier van Huizen is zo'n plek. Zich uitstrekkend in het Gooimeer, water rondom, biedt de pier zicht op wintergasten: vogels die het hoge noorden hebben verlaten om hier te overwinteren. Als we genoeg vanaf de pier gezien hebben wandelen we nog een stuk westwaarts langs het Gooimeer, de voormalige Zuiderzeekust.

16 november: Nieuwe Groene Strand van Oostvoorne

Het Nieuwe Groene Strand van Oostvoorne is zeker in deze tijd een mooi gebied om vogels te observeren. Met een beetje geluk zijn er al Strandleeuweriken en/of Sneeuwgorzen op het strand en op de Westplaat zijn altijd watervogels en steltlopers te zien. We kunnen vanaf het strand ook nog de luwte van Voorne's Duin opzoeken om daar te wandelen.

21 november (donderdag): Seniorenexcursie naar de Dobbepas bij Nootdorp

We gaan een wandeling maken van 3 km rond de Dobbepas. Deze pas ligt vlak bij Nootdorp en het gebied bestaat uit een krekensysteem. Het is een mooi recreatie- en natuurgebied op de grens van het Bieslandse Bos.

Aan de pas ligt restaurant Buytenhout waar we na de wandeling gaan genieten van een drankje.

We vertrekken om 10 uur.

23 november: Hellegatsplein en Battenoord

We bezoeken een drietal vogelhutten op de Vogelboulevard Hellegatsplein en hopen daar de Zeearend te spotten en wintergasten. We gaan ook op zoek naar de Flamingo's, die overwinteren bij Battenoord in het Grevelingenmeer.

30 november: Schipluiden en omgeving, ganzen en wintergasten

We zoeken naar de Kleine rietganzen, die iedere jaar overwinteren bij Schipluiden. Verder gaan we zoeken naar andere wintergasten in Zuid Holland.

7 december: Op zoek naar mossen o.l.v. Ans den Haan

Ans den Haan brengt ons naar een interessant gebied voor mossen en nadien naar een vogelgebied. De precieze plaats wordt kort voor de excursiedatum op onze website (onder 'Agenda') bekend gemaakt.

14 december: Pier van IJmuiden

Het strand en de Pier van IJmuiden is bekend voor vogels en zoogdieren, die hier in de winter verblijven of langs trekken.

Zoals b.v.: Roodkeelduikers, Zwarte zee-eenden, Alken, steltlopers, Drieteenmeeuwen, Jan-van genten, Kuifaalscholvers, zeehonden en meer. Vanaf windkracht 6 uit een westelijke richting is de Zuidpier gesloten en moeten we uitwijken naar een andere locatie.

18 december: door-de-week excursie naar de Tongplaat en de Nieuwe Dordtse Biesbosch

De Tongplaat is een groot watergebied langs de rivier de Nieuwe Merwede. De bunkerachtige kijkhut biedt een goed uitzicht over de omgeving. Met een grote variëteit aan leefgebieden is de Tongplaat een goede plek om vogels te kijken. Het gebied maakt deel uit van Nationaal Park de Biesbosch, de thuisbasis van de Zearend, die ook regelmatig jaagt bij de Tongplaat.

21 december: Stellendam en Brouwersdam

We gaan wintervogels bekijken in de buitenhaven van Stellendam, vervolgens klimmen we de dijk op om over de Kwade Hoek uit te kijken en rijden dan via de duinstreek van Goeree (ganzen) naar de Brouwersdam. Hier zwemmen aan de zeezijde altijd vele Middelste zaagbekken, Zwarte zee-eenden, Eiders, Roodkeelduikers en langs de oevers maken we o.a. kans op Rotganzen, Paarse strandlopers, Steenlopers en pleviertjes.

We vertrekken op de zaterdagen tot en met 26 oktober om 8.30 u en vanaf 27 oktober (wintertijd) om 9.00 u. Op door-de-weekse dagen vertrekken we om 9.30 u. Vertrekpunt: Capelse Brug, parkeerplaats bij de vrachtauto's.

Aanmelden door een e-mail te sturen naar knnvijenl@gmail.com.

Dit excursieprogramma is lang van te voren gemaakt, er kan altijd iets veranderen. Kijk daarom minstens een dag van te voren op onze website: <https://ijsselenlek.knnv.nl/>

Nieuw: seniorenexcursies

In dit excursieprogramma is voor het eerst een seniorenexcursie opgenomen. Het bestuur heeft besloten om, naast de jaarlijkse excursie voor senioren, nog twee dichtbij-excursies per jaar toe te voegen. De eerste is op:

Donderdag, 21 november: seniorentocht naar de Dobbepas

We gaan een wandeling maken van 3 km rond de Dobbepas. Deze pas ligt vlak bij Nootdorp en het gebied bestaat uit een krekensysteem. Het is een mooi recreatie- en natuurgebied op de grens van het Bieslandse Bos.

Aan de pas ligt restaurant Buytenhout waar we na de wandeling gaan genieten van een drankje.

De start is om 10 uur.

Als je mee wilt, maar geen auto hebt, halen we je thuis op. Geef dat minstens twee dagen van te voren door aan Brenda Koppenberg (brendakop@gmail.com) (tel.nummer 0617013978).

15 oktober: Lezing door Mick Otten over zeedieren

Mick Otten is fotografisch vormgever en beeldend kunstenaar. Hij fotografeert zeedieren aan de kust op zijn wekelijkse duiktochten. Tijdens onze excursie 'Stenen keren' bij Neeltje Jans op 27 juli jl maakten we kennis met een fragment van dat onderwaterleven. Mick fotografeert alleen levende dieren en hij laat ons de grote diversiteit van de zee flora en -fauna zien. Uit bijgaande foto mag blijken dat het adembenemend mooi is.

19 november: Lezing door Hans Boekhout over IJsland

In juni van dit jaar bezocht Hans Boekhout voor de eerste keer IJsland. Wat hij tegenkwam? Adembenemende landschappen en prachtige vogels in een meest woeste natuur. Zie bijvoorbeeld de Harlekijneend op de foto. Het zal nog een hele kunst worden om een keuze te maken uit de bijna 500 foto's die hij meenam van zijn reis!

De lezingen vinden plaats in Buurtcentrum De Fluit, Wiekslag 3, Capelle a/d IJssel. Aanvangstijd: 20 uur. Kosten: €3, inclusief koffie of thee.

FF Boodschappen Doen

Van mijn voordeur naar mijn supermarkt is het niet meer dan 100 meter lopen. Meestal loop ik dat met naar beneden gebogen hoofd, zie ik geen vogels, geen bomen, geen luchten, geen mensen, geen auto's, alleen maar stoeptegels, speurend naar plantjes die daartussen staan of bij de trottoirband of bij een lantaarnpaal of onder de struiken langs de stoep.

Meestal geen dingen om over naar huis te schrijven. Wel leuk natuurlijk, alles, maar als je elk jaar steeds hetzelfde of steeds minder ziet, komt de behoefte om te delen met mede-plantenliefhebbers niet direct naar boven.

Maar dit jaar is het anders. Heel anders.

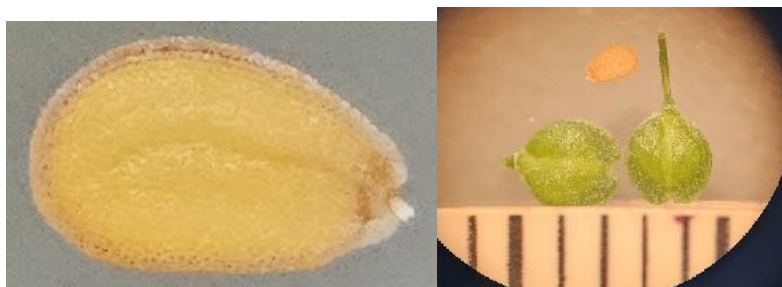
Sinds ongeveer 17 juli zie ik veel meer dan ik hier ooit gezien heb, van alle bekende soorten veel meer exemplaren, maar ook plantjes die ik hier nog nooit eerder gezien heb.

Zou het komen door het natte voorjaar en de natte zomer dit jaar met een paar (te) warme dagen, dat er zoveel plantjes staan?

Hieronder wat ik nog nooit eerder gezien heb op mijn 100 meter naar de supermarkt:

A. STEENKRUIDKERS

vruchtjes lijken op die van Witte krodde.

Obsidentify maakte er weer van alles van, Heukels' gaf ook geen duidelijkheid, de microscoop moest erbij gepakt worden, vruchtjes gemeten worden op onderdelen van de millimeter, zadjes losgepeuterd en ook onder de microscoop en vergeleken worden met de Digitale zadenatlas. Daarna kon ik nog steeds kiezen uit 3 soorten. Niels Eimers van Waarneming.nl hakte de knoop door: Steenkruidkerson.

Wat mij doet zwichten is dat hij dat twee keer zegt + de **habitus** van de plant volgens de tekeningen ervan in de Ecologische Atlas en Eggelte.

B. KAAL BREUKKRUID

Kaal breukkruid ligt plat op de grond in het rond vanuit één punt met kleine kluwens bloemen die nauwelijks als bloemen te onderscheiden zijn.

Heb ik voor het eerst gezien op de IJssel-kade in Deventer. Mocht je daar ooit komen: een erg leuke stad om in het oude gedeelte plantjes te zoeken. Er is daar een enthousiaste groep plantenliefhebbers, die ook publicaties verzorgd hebben. Kaal breukkruid herken ik ook voornamelijk aan de habitus.

C. GROENE NAALDAAR

Groene naalbaar lijkt op Kruipertje, maar het tongetje blijkt uit haren te bestaan en de aartjes zitten niet met 3 bij elkaar zoals bij Kruipertje (trio'tje). Voor de doorzetters met een loep: de naalden zitten niet aan de kafjes, maar aan de stelen van de aartjes. Die naalden heten daarom in Heukels' niet naalden, maar borstels.

Ik liep er eerst aan voorbij: dacht dat het gewoon Kruipertje was. Toch maar meegenomen en aan Obsidentify voorgelegd. Dat was schrikken ! Gecontroleerd met Heukels': Obsidentify had gelijk.

D. STIJF STRAATLIEFDEGRAS.

Ik herken Stijf straatliefdegras voornamelijk aan de stijf afstaande zijtakken van de pluim met daaraan vaak donkerder aartjes, die meerbloemig, dus redelijk lang zijn. Ook deze blijkt een tongetje te hebben van haren, wel erg kleine haren, die zelfs met een loep moeilijk te zien zijn.

Met Heukels' kom ik tot Liefdegras. Omdat ik geen klierputjes zie en nauwelijks haren, ook niet op de knopen in de bloeiwijze, durf ik het aan dit Stijf straatliefdegras te noemen. Stijf straatliefdegras is eigenlijk een complex van meerdere (onder) soorten, maar die (onder)soorten hebben allemaal haren op de knopen van de bloeiwijze en die heeft mijn exemplaar niet. Obsidentify noemt het ook gewoon Stijf straatliefdegras.

E. KRANSMUUR

Kransmuur is eerst een bol kussentje groen. Met de loep blijken dat bloemetjes te zijn. Later komen pas de stengels. De kroonbladeren zijn moeilijk te zien, maar als je het bolletje eenmaal met de loep bekeken hebt, vergeet je dat nooit meer.

Maar In andere jaren ook veel aangetroffen in juli:

- **Hanenpoot** (ongeacht de soort): heeft helemaal geen tongetje, niet een vliezig tongetje, maar ook niet een tongetje van haren.
- Een **Vingergras** (ongeacht de soort): tongetje is vliezig.
Ezelsbrug: Vingergras begint met een V, vliezig begint ook met een V.
- **Handjesgras** dat veel op Vingergras lijkt, namelijk ook meerdere aartakken (ongeacht de soort) : tongetje is harig.
Ezelsbrug: Handjesgras begint met een H en harig begint ook met een H.

Reiny 24 juli 2024.

Vroegere vogels

Het Winterkoninkje

Artikel in de NRC van 10-2-1951

OPVALLEND ZANGER EN MERKWAARDIG NESTBOUWSPECIALIST

Eén van de aardigste verschijningen onder onze inheemse vogels is ongetwijfeld het Winterkoninkje, het kleine, kwieke vogeltje, dat bijna overal in onze bossen, parken en tuinen broedt en daar ook 's winters geregeld aan te treffen is. Door de geringe afmetingen, het grappig opgewipte, korte staartje en het dwarsgestreepte warmbruine venkleed is de winterkoning, plaatselijk aangeduid met de namen: duimpje, keuninkske, heggenkruipertje, tomke en klein Jantje, gemakkelijk van andere vogeltjes te onderscheiden. Het vertrouwelijke gedrag in de dreumes en zijn opvallend krachtig schetterliedje maken, dat men hem gauw genoeg in het oog krijgt als hij zich op zijn gewone manier van "sluip-door, kruip-door" laag bij de grond tussen de struiken voortbeweegt. Het vrouwtje is wat schuwer van aard; hierdoor en ook al doordat ze nooit zingt, valt ze veel minder op dan manliet.

Het parmantig voorkomen van het winterkoninkje en zijn bijna het gehele jaar door verneembare luidruchtigheid, die een indruk geeft van buitengewone vitaliteit, hebben immer sterk tot de volksverbeelding gesproken, zoals duidelijk blijkt uit de vele verhaaltjes, die over dit vogeltje bestaan. Het bekendste is wel dat, waarin verhaald wordt hoe de winterkoning aan zijn naam gekomen is. Het komt voor

onder de door de broeders Grimm verzamelde en bewerkte sprookjes ("De sprookjes van Grimm", vertaling: M.M. de Vries-Vogel). Het is een van de vele fabels, waarin de keuze van de koning der vogels behandeld wordt, een motief, dat wij herhaaldelijk tegenkomen in de volksoverleveringen van Germanen, zowel als van Romanen en Slaven.

Het bewuste sprookje verhaalt hoe op een mooie morgen alle vogels bij elkaar kwamen om zich een koning uit hun midden te kiezen. "Alle vogels waren aanwezig, zelfs de koekoek en de hop waren van de partij en ook een heel klein vogeltje, dat nog geen naam had. Er werd overeengekomen dat de vogel die het hoogst vliegen kon, koning zou worden. Daarop verhief de ganse schare zich in de lucht. De kleine vogels waren al spoedig moe en daalden weer; de grotere hielden het langer vol, maar géén kon de arend evenaren en toen zij dit bemerkten riepen zij tot de arend: "Jij bent de koning, want geen is hoger gevlogen dan jij". "Behalve ikke", riep toen het kleine kereltje zonder naam, dat verborgen in de borstveren van de arend mee opgestegen was en nu nog fris en monter, een heel eind boven de vermoeide arend uit steeg, zo hoog, dat hij God op zijn stoel kon zien zitten. Toen daalde hij en riep met een schel stemmetje: "Koning ben ik! Koning ben ik!"

De vogels, verontwaardigd over de list van het kleine ding, verklaarden de wedstrijd ongeldig en besloten tot een andere wedkamp: de vogel, die het diepst in de aarde kruipen kon, zou hun koning zijn. Terwijl alle vogels met hun poten krabden wat zij konden, zocht het kleine, naamloze vogeltje een muizengaatje op, kroop daarin en riep naar boven "Koning ben ik! Koning ben ik!"

"Jij de koning?" riepen de vogels nog bozer geworden, "dacht je dat jouw listen golden?" en eensgezind in hun gramschap besloten zij de kleine listigaard voor straf in zijn muizengaatje gevangen te houden. De uil kreeg tot taak hem te bewaken; hij mocht de kleine schelm niet laten ontsnappen als zijn leven hem lief was. De zon ging onder en alle vogels, vermoeid van de drukke dag, gingen naar bed. Ook de uil was moe en deed beurtelings één oog toe. Maar op zeker ogenblik deed hij het ene dicht en vergat het andere open te doen en raakte spoedig stevig in de dut. De kleine gevangene zag zijn kans schoon en snapte weg. Sindsdien durft de uil zich overdag niet meer te vertonen; hij vliegt alleen 's nachts en vervolgt de muizen omdat zij zulke lelijke gaatjes maken. En ook het kleine vogeltje houdt zich steeds gedekt, beducht door de andere vogels opgemerkt te worden. In de winter kruipt en sluipt hij onder en langs de heggen en als hij zich veilig waant, roept hij soms "Koning ben ik!" en daarom noemen de andere hem uit spot het winterkoninkje."

Dit is in het kort de inhoud van het sprookje. Uit welke tijd de naam winterkoning dateert is – naar ik meen – niet bekend. Dat de naam koning of koninkje voor dit vogeltje al zeer oud moet zijn, moge blijken uit het volgende. Zoekende naar de betekenis van de wetenschappelijke naam van de winterkoning: Troglodytes, hetgeen de Latijnse transcriptie bleek te zijn van een reeds bij de oude Grieken (o.a. Aristoteles in "Historia Animalium") gebruikte vogelnaam trôglodutes, hetgeen hol- of spelonkbewoner betekent, vond ik het vogeltje nog onder andere Griekse namen vermeld n.l. basileus en ook basiliskos, koning, koninkje! (...)

Merkwaardig is, dat de winterkoning een groot aantal nesten bouwt. Het was de onderzoeker Burkitt, die aan de hand van nauwkeurige waarnemingen de mening kon bevestigen, dat de buitenbouw van alle nesten uitsluitend door de mannetjes wordt gemaakt. De omstandigheid, dat het mannetje zich weinig om zijn gezin bekommert, gevoegd bij het feit, dat hij gedurende het gehele broedseizoen veel aandacht aan zijn nesten besteedt, deed bij enkele onderzoekers het vermoeden ontstaan, dat deze nesten een ruime betekenis zouden hebben. De bekende ornitholoog dr. H. N. Kluyver heeft met enkele medewerkers een onderzoek ingesteld naar de levenswijze van de winterkoning.

Het zou te ver voeren een overzicht te geven van de vele interessante waarnemingen, die door de onderzoekers gedaan zijn in de jaren die het onderzoek vergde. Belangrijk is vooral, dat dr. Kluyver en zijn medewerkers erin geslaagd zijn de samenhang te ontdekken tussen de – in vergelijking met andere vogelsoorten – merkwaardige gewoonte van de winterkoning om gedurende het gehele broedseizoen te blijven baltsen (mannelijke soortgenoten verjagen, nesten bouwen, zingen en (zoals ontdekt werd: wijfjes lokken) en het feit, dat hij zich zeer weinig om zijn gezin bekommert. Zij kwamen tot de overtuiging, dat deze verschijnselen moeten samenhangen met polygame neigingen van het mannetje.

Doordat de vogels individueel kenbaar waren gemaakt, konden de waarnemers met zekerheid vermelden, dat het mannetje, nadat zijn eerste wijfje op eieren zit of kleine jongen heeft, doorgaat met het lokken van wijfjes. Komt een wijfje op zijn gezang af, dan maakt hij haar het hof, toont haar zijn (lege) nesten en slaagt er zo dikwijls in een tweede en soms zelf een derde wijfje te animeren. Meesttijds bleken deze “verbintenissen” met een dusdanige tussenruimte tot stand te komen, dat het mannetje toch in staat was de uit de verschillende “huwelijken” afkomstige jongen samen met het erbij behorende wijfje gedurende enige tijd te vergezellen.

Het door de waarnemers vastgestelde feit, dat sommige mannetjes nog ongepaard waren, terwijl andere reeds twee wijfjes hadden, wijst op een uitgesproken voorkeur der wijfjes voor een bepaalde situatie. Dr. Kluyver spreekt als zijn vermoeden uit, dat o.a. de kwaliteit van het “mannetjesnest” grote invloed uitoefent op de huwelijkskeuze van het wijfje.

Simon de Waard

Geraadpleegde literatuur: “De levenswijze van de winterkoning”, door dr. H.N. Kluyver, J. Ligtvoet m.s.c., C. van den Ouwelant m.s.c. en F. Zegwaard m.s.c. (“Limosa” Jrg. 13)

Gepubliceerd in de NRC, 10 februari 1951 en toegestuurd door zijn zoon Hans de Waard.

Tentoonstelling Passie Voor Vogels

De tentoonstelling **Passie voor vogels** gaat over vroege vogelaars, over hun passie, vindingrijkheid en vasthoudendheid bij het veldonderzoek vanaf begin twintigste eeuw tot nu.

Amateur-vogelaars schreven dagboeken vol gegevens, maakten tekeningen, foto's en films en documenteerden zo niet alleen de vogels, maar ook hoe het met de natuur gesteld was.

Zeven vroege Nederlandse vogelaars, waaronder mijn vader Simon de Waard vormen de kern van de tentoonstelling.

Er wordt, in sommige gevallen, nog niet eerder getoond archiefmateriaal gecombineerd met unieke objecten van musea en erfgenamen van de vogelaars.

Samen vertellen ze de geschiedenis van de veldornithologie en laten ze hun bijzondere passie zien.

De tentoonstelling is samengesteld met de werkgroep Ornithologisch Erfgoed (onderdeel van de Avifaunistische Kring Nederland) en de Nederlandse Ornithologische Unie. Deze werkgroep is ontstaan uit zorg over het mogelijk verdwijnen van de archieven van deze vogelaars. Die documentatie is ongelooflijk waardevol, juist ook voor de huidige tijd en ...de vogelaars van nu..

De tentoonstelling **Passie voor vogels** is te zien in het Natuur Historisch museum Rotterdam (naast de Kunsthal) van 29 september 2024 t/m 28 september 2025.

Hans de Waard

Wist je dat

..... bladluizen ook levendbarend kunnen zijn? Bladluizen planten zich 's zomers snel a-seksueel voort, omdat het eistadium dan ontbreekt. Ze zijn dan levendbarend. Per dag kunnen ze wel 4 jongen (klonen) baren. Deze vrouwtjes hebben dan geen vleugels. De luis scoort hoog met wel 15 tot 20 generaties per jaar! Als de omstandigheden minder gunstig zijn, worden er weer vrouwtjes met vleugeltjes geboren, zodat zij een veiliger heenkomen kunnen zoeken. Van september t/m april vindt er wel weer bevruchting en ei-afzetting plaats. Goed dat er zoveel luizen zijn, want ze dienen als voedselbron voor o.a. lieveheersbeestjes. De larf eet er wel 500 voor hij volwassen is. Ook gaasvliegen, koolmezen, mussen, oorwurmen, roofwantsen en sluipwantsen eten bladluizen. Bladluizen brengen schade aan de plant door plantensap op te zuigen. Dit

kan leiden tot vervormingen aan het blad en/of stengel. Plantensap bestaat echter voor een groot deel uit suiker. Daarom scheidt de bladluis deze suikerachtige stof af via het achterlijf, **honingdauw** genaamd. De kleverige stof is de ideale voedingsbodem voor schimmels zoals roetdauw. Ook mieren zijn verzot op deze lekkernij en zij beschermen de bladluizenkolonie dan ook met al hun wapens. Ze houden de luis als soort vee, 'melken' hen en gaan de strijd aan met hun vijanden. Wanneer bv een larf

van het lieveheersbeestje zich laat zien, wordt hij door verschillende mieren belaagd tot hij van het blad valt. Mieren en bladluizen leven in symbiose met elkaar. Als een plant merkt dat er aan hem geknaagd wordt, kan hij ook een geurstof maken waar de natuurlijke vijanden van de luis op af komen (bv. bonenplant en sluipwesp). Roofmijten bv hebben een voorkeur voor de geur die planten afscheiden na aantasting door spint. Soms wordt door die geur ook een andere plant al gewaarschuwd. Planten kunnen zich ook nog op andere manieren tegen luizen beschermen bv door op een blad kleine vlekjes te laten zien (passiebloem) is het net of daar al eitjes zijn gelegd. Of door flinke beharing. Of door wat gif aan zijn plantensap toe te voegen.

Dus als je ze ziet, leun achterover en bemoei je niet met een luizenkolonie op een plant: hij/zij lost het zelf wel op! Wat wij nodig hebben is wat geduld: het betere luinieren!

Jacqueline Veltman

De keuze van

Martien Commandeur

Deze foto van Eric Stockx uit de Berkenwoudse Driehoek van 20-06-2024 vind ik wel bijzonder door zijn eenvoud. De schaar lijkt op een krokodillenbek. Kreeft en krokodil leven beide op land en water. Ze zijn beide niet kieskeurig in wat ze eten. Maar de kreeft staat niet aan de top van predatoren. Er komen steeds meer dieren af op deze smakelijke hap.

Nazomer van Sonja

Werk van Sonja Hanedoes

Algemene informatie

Het **bestuur** van de KNNV-afdeling IJssel en Lek:

Voorzitter: Hans Boekhout (hansboekhout@icloud.com)

Secretaris: Sonja Hanedoes (sonjahanedoes@gmail.com)

Penningmeester en ledenadministratie: Kjell Nilsen (kenilsen@xs4all.nl)

Natuurhistorisch secretaris: Eric Stockx (estockx@gmail.com)

Algemeen lid: Paul Bergmans (p.bergmans@xs4all.nl)

Medewerker Lezingen en eindredactie Samengesteld Blad: Greetje de Back (debackfibbe@gmail.com)

Lidmaatschap:

De kosten van het lidmaatschap bedragen € 35,00 per kalenderjaar. Voor huisgenootleden is dit €12,50 per jaar.

Betaling s.v.p via bankrekening NL50 INGB 000 2825797 t.n.v. KNNV afd. IJssel en Lek te Capelle a/ d IJssel.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november.

Website: www.ijsselenlek.knnv.nl

Webmaster, lay-out en productie Samengesteld Blad: Hans Boekhout

Lezingen en cursussen:

Deze vinden doorgaans plaats op dinsdagavonden in buurthuis De Fluiten, Wiekslag 3 te Capelle a/d IJssel. Aanvang van de activiteiten is om 20.00 uur, de zaal is open vanaf 19.30 uur. Toegangsprijs: €3 incl. koffie/thee

Determineeravonden:

Een keer per maand vinden de determineeravonden plaats bij Yvonne de Boer, Plantsoenstraat 1 te Capelle ad

IJssel. Tel. 06-3073779

Fotoarchief:

Op de website (homepage) klikken op het trefwoord FOTO'S. Dit geeft toegang tot onze uitgebreide verzameling foto's die na iedere excursie wordt uitgebreid met een selectie van de inzendingen.

Excursies:

Excursies zijn er op alle zaterdagen. We vertrekken om 8:30 uur (zomer) resp. 9:00 uur (winter) per auto vanaf het Metrostation Capelsebrug (op de parkeerzone voor vrachtauto's), tenzij anders aangegeven bij de betreffende excursie. Eén keer per maand zijn er vogelexcursies op een doordeweekse dag, vertrek 9:30 u.

Aanmelden vooraf is noodzakelijk via e-mail knnvijenl@gmail.com. Doe dit a.u.b. vóór 19.00 uur op de voorafgaande dag. Aangeraden wordt om het volgende mee te nemen: voedsel, drinken, lidmaatschapskaarten van Natuurmonumenten en/of het Zuid-Hollands Landschap. Laarzen en/of regenkleiding zijn, al naar gelang de weersomstandigheden en de gesteldheid van het te bezoeken terrein zeer nuttig. Er zijn excursies die een halve of een hele dag duren. Indien niet anders vermeld, duren de excursies de gehele dag. We maken gebruik van zo weinig mogelijk auto's. Dus als het even kan, stap bij elkaar in de auto en laat de eigen auto op de parkeerplaats staan.

Inzake het meerijden in auto's:

Het vervoer van passagiers tijdens excursies die door onze afdeling worden georganiseerd dient geheel vrijwillig en kosteloos te geschieden in verband met de aansprakelijkheid.

Een tegemoetkoming in de kosten van vervoer mag uitsluitend aan het einde van de rit aan de orde komen. De bijdrage is maximaal 25 cent per gereden km - dit bedrag te delen door het aantal inzittenden. In geval van schade ten aanzien van de medepassagiers dient duidelijk aan de verzekeringsmaatschappij te worden opgegeven dat het meerijden geheel vrijwillig en kosteloos geschiedde. In geval van schuld van de eigenaar/bestuurder vallen de aanspraken van de medepassagiers onder de verplichte W.A.M.-verzekering (Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen). Mochten er zich ondanks deze toelichting toch moeilijkheden met een verzekeringsmaatschappij voordoen over deze materie, dan is het gewenst om naast de behandeling door de assurantieadviseur, ook het Algemeen Secretariaat van de KNNV in te schakelen voor nader advies.

Het is gewenst dat elke automobilist die passagiers meeneemt, in zijn of haar verzekeringspakket een inzittenden-ongevallenverzekering heeft. Enkele verzekeringsmaatschappijen hebben zo'n verzekering automatisch in hun pakket opgenomen, bij andere kan deze speciaal worden afgesloten.